

 TIJ QUARTERLY

จดหมายข่าวสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 005 พฤศจิกายน 2560

หลักนิติธรรมกับ
การพัฒนาที่ยั่งยืน

ตามรอยพระยุคลบาทของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ประเทศไทยนี้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดช่วงเวลา 7 ทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการครองแผ่นดินและดูแลทุกข์สุขพสกนิกรของพระองค์ โดยสังคมที่มีหลักนิติธรรมนี้ คือสังคมที่ใช้หลักการกฎหมายเป็นใหญ่ กฎหมายมีความเป็นธรรมและถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเฝ้าระวังความยุติธรรมแก่สมาชิกทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

ในความหมายนี้ กฎหมายจึงไม่ได้เป็นเพียงแต่เครื่องควบคุมสังคม หากแต่เป็นกลไกขับเคลื่อนสังคมสู่ความมั่นคง ความมีเสถียรภาพ และเป็นเครื่องมืออันนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการบูรณาการความเข้าใจและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างคนในสังคม ในอีกความหมายหนึ่งคือการให้คนในสังคม "มีส่วนร่วม" ที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคมในภาพกว้าง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านนี้ ด้วยทรงตระหนักและเล็งเห็นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง และได้พระราชทานแนวพระราชดำริที่ยังผลให้เกิดโครงการอันเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยเหลือประชาชนในทุกๆ ด้าน โดยแต่ละโครงการพระราชดำริ จะไม่ทรงละทิ้งมิติความเท่าเทียมในสิทธิเสรีภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ พระองค์ทรงเป็นบุคคลแรกๆ ของเมืองไทย ที่นำการประชาพิจารณ์เข้ามาเพื่อพัฒนาโครงการต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของหลักนิติธรรม

สำหรับจดหมายข่าว TIJ Quarterly ฉบับนี้จะเป็นการส่งเสริมสู่สวรรคาลัยและเกิดพระเกียรติพระองค์ท่านด้วยความน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการน้อมนำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในการใช้กฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการเฝ้าระวังความยุติธรรม สร้างความเสมอภาคในสังคม และให้เกิดความตระหนักว่ากฎหมายไม่ใช่เรื่องของนักกฎหมายแต่ฝ่ายเดียว แต่เป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนของสังคมควรให้ความสนใจและมีส่วนร่วม เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับทราบเรื่องราวดี ๆ และสาระที่เข้มข้นจาก TIJ Quarterly ฉบับนี้ครับ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

CONTENTS

COVER STORY

หลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน:
ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 9

4

TIJ TALKS

มาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง
เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่ยั่งยืน

8

TIJ PROBES

- ย้อนเส้นทางหลวงไทยสู่เรือนจำกัมพูชา
- การท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก
ปัญหาท้าทายอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ถังเวลาเสริมสร้างบทบาทของผู้หญิง
ในกระบวนการยุติธรรม
- เข้าใจต้นตอปัญหาผู้โยกย้ายถิ่นฐาน
ร่วมต้านการค้ำมุนุษย์

12

TIJ MOVEMENTS

กิจกรรมต่างๆ

16

หลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ปัจจุบัน คำว่าหลักนิติธรรม ถูกนำมากล่าวถึงอย่างหลากหลายในบริบทของการพัฒนาสังคม องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรม โดยกำหนดให้เป็นหนึ่งใน 17 เป้าหมายของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และได้จำกัดความหมายว่า “หลักนิติธรรม คือ หลักในการบริหารปกครองที่คนทั้งหลาย สถาบันหรือองค์กรต่างๆ ทุกภาคส่วน รวมถึงรัฐ ยอมผูกพันปฏิบัติตามกฎหมายที่ประกาศใช้เป็นการทั่วไป ที่ใช้บังคับกับทุกฝ่ายโดยเสมอภาคกัน และที่มีการบังคับใช้ผ่านองค์กรตุลาการที่วินิจฉัยข้อพิพาทโดยอิสระ อีกทั้งกฎหมายนั้นยังต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานและมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนด้วย”

การส่งเสริมหลักนิติธรรมในสังคม จึงเป็นการเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติภาพ ความยุติธรรม การปกครองที่มีประสิทธิภาพ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรมจึงมิได้เป็นเพียงเป้าหมายที่มีความสำคัญในตัวเองเท่านั้น หากแต่เป็นปัจจัยเอื้อให้เป้าหมายอื่นๆ ประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นผู้นำในการนำหลักนิติธรรมมาใช้พัฒนาสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากพระปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งมีความสำคัญที่ “การปกครองแผ่นดินโดยธรรม” อันหมายถึงหลักทศพิธราชธรรม ธรรมะแห่งพระราชอา “เพื่อประโยชน์สุขของมหาชน” อันหมายถึง ประชาชนส่วนรวม

ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเป็นแบบอย่างในด้านการเชิดชูและยึดมั่นในกฎหมาย การใช้กฎหมายภายใต้หลักนิติธรรม ทรงให้ความสำคัญต่อการใช้กฎหมายอย่าง ยุติธรรม รอบคอบ มีเหตุและผล ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า "...กฎหมายนี้ ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับบ้านเมือง เพราะว่าเป็นหลักของการเป็นอยู่ร่วมกันใน ชชาติบ้านเมือง เพื่อให้การเป็นอยู่มีระเบียบเรียบร้อย และให้ทุกคนที่อยู่ในชาติ สามารถที่จะมีชีวิตที่รุ่งเรือง..." โดยมีกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็น เครื่องนำทางในการส่งเสริมและสร้างสรรค์สังคม

นอกจากนี้ พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทแก่ บุคคลหลายกลุ่มในหลากหลายโอกาสที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ กฎหมายที่มีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม กล่าวคือ กฎหมายนั้นต้องใช้ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงและบริบทของสังคม ดังปรากฏในพระราชดำรัส เช่น "...การใช้...ต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรม ไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบท ของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดิน...ต้องขยายออกไปให้ถึง คีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามความเป็นจริงด้วย..." และทรงยกตัวอย่าง การวินิจฉัยกฎหมายตามหลักนิติธรรมไว้ เช่น "...ป่าสงวนนั้นเราขีดเส้นบนแผนที่... ราษฎรจะทราบได้อย่างไรที่เขาเข้ามาอาศัยอยู่เป็นป่าสงวน...เป็นหน้าที่ของ ผู้รู้กฎหมายที่จะต้องไปทำความเข้าใจ ไม่ใช่ไปกดขี่ให้ใช้กฎหมายโดยเข้มงวด..."

กฎหมายต้องเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ ดังพระราชดำรัสว่า "...ตามหลักของกฎหมายเอง กฎหมายก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ใช่เพราะชราภาพ แต่เพราะว่าคนที่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเปลี่ยนไป และสังคมของโลกก็เปลี่ยนไป..."

ตลอดจน การตรากฎหมายต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในสังคม (Stakeholders participation) เพราะกฎหมายคือกติกาการอยู่ร่วมกันของคน ในสังคม ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า "...ถ้ามีอะไรที่น่าจะแก้ไขได้ พิจารณา ดู แล้วก็คุยกัน ถกเถียงกัน แล้วอาจเสนอให้..."ประชาชน" ทราบ ให้ทางผู้ใหญ่ทราบ ...ท่านก็อาจรับเอาไว้พิจารณาเข้าสถานีดับัญญัติแล้วก็ดัดแปลงเกณฑ์ในกฎหมาย ได้เป็นผลสำเร็จ จะทำให้การดำเนินคดีเรียบร้อยขึ้น มีความยุติธรรมมากขึ้น..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญกับประโยชน์สุขของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จึงได้พระราชทานพระราชดำริด้านต่างๆ โดยทรงเน้นที่การสร้าง ความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในสังคม โดยทรงนำหลักนิติธรรมมาใช้พัฒนาและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เช่น โครงการแก้ไขปัญหสถานะบุคคลไร้สัญชาติ ที่รัฐบาลได้น้อมนำแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยมาจัดทำเป็นนโยบายความมั่นคงที่คำนึงถึงการคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โครงการบ้านห้วยปลาหลด จังหวัดตาก ซึ่งสถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) และมูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาช่วยแก้ไขปัญหาวงบ้านรุกพื้นที่ป่าสงวน โดยเจรจาและทำ ข้อตกลงร่วมกันกับชาวบ้านในการฟื้นฟูป่าต้นน้ำและการบริหารจัดการน้ำชุมชน สนับสนุน การพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุล โดยไม่ต้องย้ายออกจาก พื้นที่ เป็นต้น

หลักการทรงงานและแนวพระราชดำริที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เปรียบดังแสงนำทางสู่หลักชัยแห่งวาระ การพัฒนาที่ยั่งยืน และแสงนี้ก็จะยังคงส่องสว่างนำความเจริญก้าวหน้าสู่สังคมไทยและ ประชาคมโลกได้ตราบกาลนาน หากทุกคนร่วมมือร่วมใจกันน้อมนำหลักการทรงงานของ พระองค์มาประยุกต์ปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้วัฒนาสถาพรสืบไป

มาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง เพื่อการพัฒนาระบบการยุติธรรมที่ยั่งยืน

วิสุทธ์ ฉันทแดนสุวรรณ

โดยหลักการแล้วเรือนจำเป็นสถานที่สำหรับลงโทษผู้กระทำผิด โดยการทำให้พวกเขาหมดอิสรภาพ แต่ในขณะเดียวกัน เรือนจำก็สมควรเป็นสถานที่เปลี่ยนแปลงชีวิต ที่ทำให้ผู้ต้องขังได้เกิดความสำนึกผิดในสิ่งที่ได้กระทำ ด้วยการมีกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และเสริมสร้างทักษะการประกอบอาชีพในทางสุจริต เพื่อว่าเมื่อถึงวันพ้นโทษ ผู้ต้องขังจะไม่กลับไปกระทำผิดอีก และกลายเป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมสังคมกับผู้อื่นได้ โดยไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จำนวนผู้ต้องขังในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันมีผู้ต้องขังในประเทศไทยมากถึง 308,000 คน¹ เทียบกับความสามารถในการรองรับผู้ต้องขังตามมาตรฐานที่มีเพียง 200,000 คน² ส่งผลให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (Prison Overcrowding) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยพยายามหาทางแก้ไข กรมราชทัณฑ์ในฐานะหน่วยงานปลายน้ำของกระบวนการยุติธรรมต้องพบกับความท้าทายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงอัตราโทษของผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ของความรุนแรงในการก่ออาชญากรรม พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นผู้ต้องขังที่เป็นโทษสถานเบา คือ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี³ และร้อยละ 74 เป็นผู้ต้องขังอันเนื่องมาจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด⁴ ผู้ต้องขังในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้เสพ หรือเป็นผู้เสพพร้อมกับมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนเล็กน้อย หรืออีกนัยหนึ่งมีลักษณะเป็นผู้ป่วยด้วยเช่นกัน การจับพวกเขาเหล่านี้เข้าเรือนจำโดยไม่ได้ช่วยเหลือพวกเขาให้ได้รับการบำบัดยาเสพติดอาจไม่ใช่วิธีแก้ปัญหายั่งยืน และการถูกประทับตราว่าได้เคยผ่านเรือนจำมาแล้ว สามารถสร้างตราประทับที่ทำให้พวกเขาอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมในอนาคต

ประเทศไทยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง (Alternatives to Imprisonment) ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า จะเป็นการปล่อยผู้กระทำความผิดให้ไม่ต้องได้รับโทษจำคุกไปเสียทั้งหมด แต่การกำหนดโทษจะอยู่บนพื้นฐานของหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด (Proportionality of Sanction) โดยคำนึงถึงลักษณะและความรุนแรงของการกระทำความผิด พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด ทั้งเหตุบรรเทาโทษ เหตุเพิ่มโทษ และความประจบบางทางเพศ ซึ่งเหล่านี้ได้รับการบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด คือการใช้การพัฒนาเป็นตัวนำในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Development-oriented Approach) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะมุ่งแก้ไขปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิด ผ่านทางรูปแบบของโครงการฝึกอบรมและโครงการเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

อีกทั้งมีมาตรการทางเลือกแทนการคุมขังมุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นขั้นตอนการกลับคืนสู่สังคม (Social Reintegration) ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สังคมและชุมชนมีความสุข สอดคล้องกับเป้าหมายต่าง ๆ ของ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals — SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเป้าหมายที่ 16 ซึ่งเกี่ยวกับ “การส่งเสริมสังคมที่สงบสุข และครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ”⁵

แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด คือแนวทางการใช้การพัฒนาเป็นตัวนำในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Development-oriented Approach) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะมุ่งแก้ไขปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิด ผ่านทางรูปแบบของโครงการฝึกอบรมและโครงการเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีพื้นฐานมาจากกลุ่มที่มีความเปราะบาง (Vulnerabilities) และขาดโอกาสในการพัฒนา ซึ่งเมื่อได้รับการแก้ไขฟื้นฟูภายในสภาพแวดล้อมที่มีชีวิตเรือนจำแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดี และเมื่อไม่มีปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดแล้ว ย่อมลดโอกาสที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และสามารถป้องกันการเกิดอาชญากรรมได้

แนวทางที่มุ่งใช้การพัฒนาเป็นตัวนำในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมนั้น มีพื้นฐานมาจากหลักการเดียวกันกับการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) ตามนโยบายการป้องกันยาเสพติดผ่านทางรูปแบบของการพัฒนา (Development-oriented Drug Control Policy) ซึ่งเป็นนโยบายที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ดังจะเห็นได้จากการแก้ไขปัญห

วิธีการสร้างโอกาสให้แก่ผู้ที่เคย
ปลูกฝิ่นให้เปลี่ยนมาประกอบกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนา
ครอบครัวและชุมชน เมื่อมีรายได้ที่มั่นคง
จากการประกอบอาชีพทางอื่นแล้ว
ย่อมไม่มีปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุให้ต้อง
กระทำความผิด

”

การปลูกฝิ่นในพื้นที่สูง ตามโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งใช้วิธีการสร้างโอกาสให้แก่ผู้ที่เคยปลูกฝิ่นให้เปลี่ยนมาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัวและชุมชน เมื่อมีรายได้ที่มั่นคงจากการประกอบอาชีพทางอื่นแล้ว ย่อมไม่มีปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุให้ต้องกระทำความผิดโดยการลักลอบปลูกฝิ่นอีกต่อไป จึงเห็นได้ว่าแนวทางการใช้การพัฒนาเป็นตัวนำในการแก้ไขพื้นที่ผู้กระทำความผิดนั้นมิใช่เรื่องใหม่ในประเทศไทย หากแต่มีตัวอย่างของความสำเร็จที่ชัดเจนจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้ต่อไป

สำหรับมาตรการทางเลือกแทนการคุมขังในประเทศไทยนั้น กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจรับผิดชอบโดยตรงในเรื่องของการคุมประพฤติ การแก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด การทำงานบริการสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมถึงสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community-based Treatment) ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเพิ่มความเป็นไปได้ในการนำมาตรรกการทางเลือกแทนการคุมขังมาใช้ให้มากขึ้น โดยมีตัวอย่างที่โดดเด่นของมาตรการทางเลือกแทนการคุมขังที่สอดคล้องกับแนวทางการใช้การพัฒนาเป็นตัวนำในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ตัวอย่างที่มีความโดดเด่นประการแรก คือ การสืบเสาะข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติก่อนการพิจารณากำหนดโทษของศาล (Pre-sentence Investigation) ซึ่งศาลสามารถสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพความผิด การรู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น เหตุอันอันควรปรานี และเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด แล้วทำรายงานและความเห็นให้ศาลเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา หรือเพื่อประกอบการดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านี้เพื่อประกอบการตัดสินให้รอการลงโทษจำคุกก็ได้ การพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนกับความผิดดังที่ได้

กล่าวมาแล้ว จึงเป็นการส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง อีกทั้งยังเป็นการอนุวัติข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง (ข้อกำหนดโตเกียว)^๑ อีกด้วย นอกจากนี้ กรมคุมประพฤติและสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำคู่มือการสืบเสาะและพินิจสำหรับผู้กระทำผิดหญิง เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติต่างๆ ทั่วประเทศสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางอ้างอิงในการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดหญิง ซึ่งมีประเด็นละเอียดอ่อนเฉพาะด้านที่จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากมีผลต่อการพิจารณากำหนดโทษของศาล เช่น ภาวะตั้งครรภ์ การถูกกระทำด้วยความรุนแรงภายในครอบครัว หน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัวและบุตร เป็นต้น การพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านี้เพื่อประกอบการกำหนดโทษของศาล จึงเป็นการอนุวัติข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง และมาตรการที่มีโทษการคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (ข้อกำหนดกรุงเทพร)^๒ ซึ่งเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมเผยแพร่ และสนับสนุนให้เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติใช้จริงในแต่ละประเทศมาโดยตลอด

ตัวอย่างอีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นกระบวนการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยยังคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเหยื่อและสังคมในภาพรวมด้วย ในปัจจุบันกรมคุมประพฤติได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ระหว่าง การสืบเสาะและพินิจ โดยดำเนินการคู่ขนานไปในระหว่าง

การดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามปกติของพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดี หรืออาจจะดำเนินการในระหว่างที่มีการคุมประพฤติก็ได้ ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้พูดคุยเจรจา เพื่อให้ฝ่ายผู้เสียหายได้ระบายความทุกข์ ในขณะที่ฝ่ายผู้กระทำผิดก็ได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกผิดและมีโอกาสที่จะชดเชยเยียวยาผู้เสียหาย รวมทั้งร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น^๓ ซึ่งหากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ผ่านไปได้ด้วยดีและทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันได้ ข้อเท็จจริงเช่นนี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดในการแก้ไขฟื้นฟูภายในชุมชนต่อไป

การส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการคุมขังจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งองค์การนอกภาครัฐ (NGOs) ภาควิชาการ รวมทั้งประชาชนในสังคมและชุมชน ที่เป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการคุมขังในระดับนานาชาติ ประเทศไทยจึงได้เสนอ “ร่างข้อมติเกี่ยวกับการส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการคุมขัง” (Promoting and encouraging the implementation of alternatives to imprisonment as part of comprehensive crime prevention and criminal justice policies) ในที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (The Commission on Crime Prevention and Criminal Justice — CCPCJ) สมัยที่ 26 โดยมีสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้ยกร่าง ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกในที่ประชุมได้มีฉันทามติต่อร่างดังกล่าว และอยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อให้ได้รับการรับรองในที่ประชุมคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Economic and Social Council — ECOSOC) ต่อไป ด้วยความเชื่อมั่นว่าแนวทางดังกล่าวจะสามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ลดการกระทำผิดซ้ำเพื่อสังคมที่มีความสงบสุขอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

ข้อมูลอ้างอิง

- ¹ ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 กันยายน 2560
- ² ข้อมูลจากศูนย์ข่าวอาชญาวิทยา 2560 อ้างถึงใน <http://www.nathee-chitsawang.com>
- ³ ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 มีนาคม 2560
- ⁴ เพิ่งอ้าง.
- ⁵ มูลนิธิอนุพัฒนา, <http://www.tsdf.or.th/seminar-event/10268/เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน>
- ⁶ มาตรา 30 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559
- ⁷ ระเบียบประจําอัน ปสณฎ มาตรา 56 ประมวลกฎหมายอาญา
- ⁸ Rule 7.1, United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules)
- ⁹ Rule 57, 61, 62 United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (The Bangkok Rules)
- ¹⁰ มาตรา 36 พระราชบัญญัติ คุมประพฤติ พ.ศ. 2559

ย้อนเส้นทางหญิงไทยสู่เรือนจำกับพูชา

รายงานวิจัยเรื่อง “Vulnerabilities, Victimization, Romance and Indulgence: Thai Women’s Pathway to Prison in Cambodia for Drug Trafficking”

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตัวเลขผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ในปี 2560 เมื่อเทียบกับปี 2550 ส่วนใหญ่ต้องคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และได้นำไปสู่ปัญหาผู้ต้องขังหญิงล้นคุก อีกทั้งพบด้วยว่าระหว่างปี 2555 ถึง 2557 มีผู้หญิงไทยต้องโทษจำคุกในต่างประเทศในคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติดถึง 190 คน นำไปสู่ประเด็นสำคัญประการหนึ่งให้ติดตามหาข้อเท็จจริงที่ว่าเหตุใดพวกเธอเหล่านั้นจึงเลือกที่จะกระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดียาเสพติด

ในการนี้ TIJ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยกรีฟิซ ประเทศออสเตรเลีย จัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง Vulnerabilities, Victimization, Romance and Indulgence: Thai Women’s Pathway to Prison in Cambodia for Drug Trafficking เพื่อศึกษาหาเหตุปัจจัยการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิงไทยที่ถูกตัดสินโทษจำคุกจากคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเรือนจำประเทศกัมพูชา ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังจำนวน 10 คน อายุระหว่าง 24 ถึง 47 ปี และต้องโทษจำคุกระหว่าง 25 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต โดยก่อนหน้าที่จะถูกจับ พวกเธอมีอาชีพสุจริต และไม่เคยมีประวัติอาชญากรรม

จากการศึกษาวิจัยอาจรูปได้ว่า ผู้ต้องขังหญิงที่ต้องโทษคดียาเสพติดส่วนใหญ่มีรูปแบบการก่ออาชญากรรมคล้ายคลึงกัน ดังนี้

ปัจจัยสำคัญที่นำพวกเธอเข้าสู่วงจรยาเสพติด คือ การเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลและหาเลี้ยงครอบครัว จึงต้องหารายได้ และสุดท้ายถูกล่อลวงเข้าสู่แวดวงการค้ายาเสพติด นอกจากนี้ผู้ต้องขังหลายคนระบุว่า มีประสบการณ์เลวร้ายจากความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม มีความนับถือตัวเองต่ำ ทำให้หลงเชื่อเรื่องรักหลอกหลวงจากชายชาวต่างชาติ และตกเป็นเหยื่อได้ง่าย นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังเหล่านี้ต้องโทษฐานขนส่งยาเสพติดข้ามพรมแดนให้คนอื่น แต่ไม่มีใครที่เป็นอาชญากร หรือมีความรู้ด้านการค้ายาเสพติดข้ามชาติ หรือมีความสัมพันธ์กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

จากผลการศึกษาดังกล่าว ทางคณะวิจัยจึงได้เสนอให้รัฐบาลไทยริเริ่มจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อ (1) ลดและสร้างความตระหนักรู้ถึงความเสียหายที่หญิงไทยจะถูกจำคุกจากการกระทำผิดด้านการลักลอบขนยาข้ามชาติ (2) ปกป้องสิทธิทางกฎหมายเมื่อถูกจับกุม และ (3) ให้ความช่วยเหลือให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในขณะที่ต้องโทษ

การทอเกี่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก ปัญหาท้าทายอุตสาหกรรมทอเกี่ยว

การศึกษาวิจัยเรื่อง “Child Sex Tourism: Patterns, Evolutions, and Best Practices in Selected ASEAN Countries (Lao PDR, Cambodia and Thailand)”

อุตสาหกรรมทอเกี่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้แก่ประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนได้ร่วมมือกันส่งเสริมการทอเกี่ยวในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นจุดเด่นที่การเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ภูมิภาคประเทศสวยงาม ทว่า มีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งเดินทางเข้ามาในประเทศ เพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้าประเวณี TV จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง Child Sex Tourism: Patterns, Evolutions, and Best Practices in Selected ASEAN Countries ได้แก่ ประเทศลาว กัมพูชา และไทย จากนั้นจึงได้จัดงานเสวนาเพื่อเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างนักปฏิบัติและผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและด้านการค้ามนุษย์

จากผลการศึกษาเฉพาะในส่วนของประเทศไทย พบว่า ผู้กระทำผิดเป็นเพศชายทั้งหมด อายุเฉลี่ยประมาณ 51.58 ปี ส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรป จากประเทศอังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส และเบลเยียม เป็นต้น และฐานะค่อนข้างดี มีอาชีพเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ นักธุรกิจ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ผู้จัดการ เป็นต้น ความผิดที่มักพบบ่อยคือการใช้หน้าที่การงานเข้าถึงเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรง รวมทั้งการใช้สิ่งของมีค่าในการจูงใจให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ด้วย และบางรายมีการใช้บุคคลเป็นคนจัดหาเด็กมาให้ ส่วนเหยื่อมักจะมีฐานะยากจนหรืออยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน จำเป็นต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว และไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม หรือเป็นกำพร้า และเร่ร่อน โดยเหยื่อมีทั้งหญิงและชายในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

ประเด็นสำคัญที่พบจากการศึกษาคือ ผู้กระทำผิดในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระทำผิด หรือเข้าถึงตัวเหยื่อมากขึ้น ผ่านทางเฟสบุ๊คหรือสื่อสังคมออนไลน์อื่น เช่น WeChat และ Line รวมทั้งเว็บไซต์ต่างๆ ก่อนจะมาพบกับเหยื่อเพื่อกระทำการล่วงละเมิด อีกทั้งมักจะมีการบันทึกภาพทั้งภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่งไว้แบ่งปันในกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคมออนไลน์หรือผลิตเป็นสื่อลามกจำหน่ายในตลาดมืดต่อไป

ภายในงานเสวนายังได้มีการถอดบทเรียนจากความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่จากนานาชาติในการดำเนินคดี เพื่อนำไปวางแผนแนวทางการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมในประเด็นดังกล่าวต่อไปด้วย งานเสวนาดังกล่าวนี้นี้มีผู้แทนเข้าร่วมประกอบด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐ หน่วยงานด้านอาชญากรรมระหว่างประเทศจากสถานเอกอัครราชทูต หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ และภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก (FACE Foundation) UNICEF Thailand ECPAT International กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

ถึงเวลาเสริมสร้างบทบาทของผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรม

งานวิจัย เรื่อง “Women as Justice Makers: Perspectives from Southeast Asia”

TIJ ได้จัดทำงานวิจัยร่วมกับ International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy (ICCLR) ภายใต้ชื่อ Women as Justice Makers: Perspectives from Southeast Asia โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทำความเข้าใจผู้หญิงซึ่งทำงานในหน่วยงานซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายในหลายภาคส่วน ทั้งในส่วนของนักวิชาการและในส่วนของผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่น ผู้พิพากษาและอัยการในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศไทย ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมา สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม

FAIRNESS AND EQUALITY

IMPROVE
WOMEN'S
ACCESS TO
JUSTICE

งานศึกษานี้ได้ท้าทายและชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าอาชีพในทางกฎหมายจะเปิดกว้างสำหรับผู้หญิงมากขึ้น แต่ผู้หญิงซึ่งเข้าไปทำงานในแวดวงดังกล่าวต้องเผชิญกับข้อท้าทายข้อจำกัด อันเนื่องมาจากอุดมคติทางเพศ (Gender Ideology) ในสังคมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ซึ่งทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ถูกคาดหวังให้ทำงานสอดคล้องกับอุดมคติชุดดังกล่าว และบ่อยครั้งไม่สอดคล้องกับชีวิตการทำงาน ทำให้ผู้หญิงในอาชีพนักกฎหมายตกอยู่ในทางสองแพร่ง (Dilemma) ต้องเลือกระหว่างความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวในฐานะแม่และภรรยา ในหลายๆ สถานการณ์ผู้หญิงในอาชีพนักกฎหมายอาจต้องเผชิญเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดสภาวะข้อจำกัดในความก้าวหน้าทางอาชีพ เช่น การจำกัดความสามารถในการเดินทาง (Mobility) ตลอดจนข้อจำกัดจากสภาวะเพดานแก้ว (Glass Ceiling) ซึ่งเกิดจากภาพเหมารวมซึ่งมีต่อผู้หญิง (Gender Stereotype) ว่าไม่เหมาะกับการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารในระดับสูงเหมือนผู้ชาย

แม้ว่าจากข้อค้นพบจะทำให้เห็นข้อจำกัดและข้อท้าทายจำนวนมากที่ผู้หญิงในเส้นทางของการประกอบอาชีพนักกฎหมายต้องเผชิญ งานศึกษาชิ้นนี้ได้พยายามชี้ให้เห็นช่องทางและความเป็นไปได้ที่จะขจัดและลดข้อท้าทายดังกล่าวเพื่อเปิดพื้นที่และโอกาสในความก้าวหน้าทางอาชีพให้กับผู้หญิงและผู้ชายอย่างเท่าเทียมกัน

เข้าใจต้นตอปัญหาผู้โยกย้ายถิ่นฐาน ร่วมต้านการค้ามนุษย์

รายงานทางวิชาการ “Trafficking in Persons from Cambodia, Lao PDR and Myanmar to Thailand”

รายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) และสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในภูมิภาค

จากการศึกษาพบว่า ในปี 2558 ประมาณการตัวเลขของผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยมีจำนวนสูงถึง 4 ล้านคน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 90 มาจากประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่มน้ำโขง ประกอบด้วยประเทศกัมพูชา ลาว และเมียนมา โดยผู้อพยพจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยด้วยวิธีการที่ผิดปกติ และเมื่อเข้ามาแล้วก็ยังคงสถานะของผู้เข้าเมืองโดยมีสถานะผิดปกติในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นกลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการถูกหลอก ถูกกรรโชก ต้องเผชิญกับความรุนแรง และถูกแสวงหาประโยชน์ตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างการเดินทาง และปลายทาง รวมทั้งยังพบว่าความเสี่ยงเหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเด็กที่ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย

เมื่อเดินทางถึงประเทศไทยแล้ว ผู้อพยพเข้าประเทศจะถูกนำไปใช้แรงงานในหลากหลายรูปแบบ เช่น อุตสาหกรรมประมง ก่อสร้าง ส่วนผู้หญิงและเด็ก นอกจากการค้าแรงงานแล้ว ยังตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ โดยผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จะถูกล่อลวงจากจุดอ่อนที่ต้องการค่าตอบแทนสูงในการทำงาน หรือถูกข่มขู่หรือทำร้ายร่างกาย

จากผลการศึกษาดังกล่าว คณะผู้ทำการศึกษาเสนอแนะให้รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันดำเนินการส่งเสริมให้มีการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย และป้องกันมิให้เกิดการค้าแรงงานอย่างผิดกฎหมาย เพื่อให้การเคลื่อนย้ายแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานเกิดประโยชน์สูงสุด การมีกลไกคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติ ซึ่งจำเป็นต้องมีนโยบายระดับชาติที่มีการนำไปปฏิบัติและบังคับใช้กฎอย่างจริงจัง โดยอาศัยทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณ เพื่อให้เป้าหมายในเชิงนโยบายกลายเป็นมาตรการที่วัดผลได้ในทางปฏิบัติ และต้องดำเนินไปควบคู่กับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และสันติภาพ

สำหรับรายละเอียดเนื้อหาทางวิจัย
สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.tijthailand.org

พระองค์ภาฯ เสด็จร่วมการประชุม CND สมัยที่ 60

วันที่ 13-17 มีนาคม 2560 พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จไปยังสำนักงานสหประชาชาติ ณ กรุงเวียนนา เพื่อทรงเข้าร่วมการประชุม คณะกรรมาธิการยาเสพติดของสหประชาชาติ (Commission on Narcotic Drugs - CND) สมัยที่ 60 ซึ่งเน้นประเด็นการติดตามผลการดำเนินงานตามเอกสาร ผลลัพธ์การประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหาเสพติดโลก ในปี ค.ศ. 2016 (UNGASS 2016)

ระหว่างการประชุมในวันที่ 13 มีนาคม 2560 พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงร่วมพิธีเปิดการประชุม และประทานพระดำรัสในฐานะทูตสันถวไมตรีของ UNODC มีใจความเกี่ยวเนื่องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยคำนึงถึงบริบททางสังคมและวิถีชีวิตของประชาชน ทรงยกตัวอย่างจากโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จากนั้นทรงเปิดนิทรรศการที่จัดโดย TIJ และกระทรวงยุติธรรมไทย นำเสนอกระบวนการพัฒนาทางเลือกในบริบทของประเทศไทยตามแนวพระราชดำริฯ ซึ่งเป็นต้นแบบที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

ส่วนในวันที่ 14 มีนาคม 2560 ทรงเป็นองค์ดำเนินรายการกิจกรรมคู่ขนานในหัวข้อความมั่นคงของมนุษย์และหลักนิติธรรม (High-level Panel Discussion on Human Security and the Rule of Law: Alternative Development's Contribution to the 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่ง TIJ และรัฐบาลไทย ร่วมกับรัฐบาลเยอรมนี เปรู โคลอมเบียและ UNODC จัดขึ้น โดยมีนายยูริ เฟโดทอฟ ผู้อำนวยการบริหารของ UNODC สำนักงานใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศต่างๆ ร่วมบรรยาย

พระองค์ภาฯ ทรงเข้าร่วม การอภิปรายระดับสูงของ UN ที่ New York

วันที่ 23 มิถุนายน 2560 พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเข้าร่วมการอภิปรายระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติ ว่าด้วยอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ที่สำนักงานสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในฐานะทูตสันถวไมตรีด้านการส่งเสริมหลักนิติธรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญาสำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานต่างๆ ของประเทศไทย อาทิ กระทรวงต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด และสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย เข้าร่วมงาน

ทั้งนี้ การอภิปรายระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร เป็นการประชุมระดับสูงที่จัดขึ้นเพื่อรำลึกในโอกาสครบรอบ 25 ปีของเหตุการณ์ที่นายจีโอวานนี ฟาลคโอนี (Mr. Giovanni Falcone) ผู้พิพากษาชาวอิตาลี ถูกลอบสังหารโดยกลุ่มองค์กรอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นประเด็นการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารแนบท้าย เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้หารือเกี่ยวกับแนวโน้มและความท้าทายในการรับมือกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในที่ประชุมใหญ่ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้ทรงกล่าวถ้อยแถลง ยกย่องความกล้าหาญและผลงานของผู้พิพากษาจีโอวานนี ฟาลคโอนี และเจ้าหน้าที่รัฐที่เสียชีวิตจากการลงมือของอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และทรงเน้นย้ำว่าวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 จะสำเร็จได้จะต้องมีการจัดการเสริมสร้างหลักนิติธรรมและความมั่นคงขึ้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรนับเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงประทานพระดำรัสในการประชุมกิจกรรมคู่ขนาน เรื่อง “ความท้าทายจากองค์กรอาชญากรรมและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ด้วยว่า การลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศย่อมไม่เพียงพอที่สำคัญคือประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ควรมีความร่วมมือกันในลักษณะข้ามพรมแดนทั้งในการบังคับใช้กฎหมาย และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในทางอาญานอกจากนี้ ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองเหยื่อของอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงชุมชนด้วยเช่นกัน และทรงกล่าวถึงความเชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกันระหว่างวิสัยทัศน์อาเซียนปี ค.ศ. 2025 กับวาระแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ซึ่งเอกสารทั้งสองฉบับจะช่วยวางกรอบแนวทางในอนาคต และเน้นย้ำถึงความจำเป็นของหลักนิติธรรม สันติภาพ และเสถียรภาพที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ประกาศขับเคลื่อน “ข้อกำหนดแมนเดลา” เต็มรูปแบบครั้งแรกในโลก

วันที่ 18 กรกฎาคม 2560 เนื่องในโอกาสวันเนลสัน แมนเดลา 18 กรกฎาคม กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ผสานความร่วมมือกับ TIJ ประกาศขับเคลื่อนการนำข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ซึ่งเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง สู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบเป็นแห่งแรกในโลก โดยเรือนจำพิเศษธนบุรีเป็นเรือนจำนำร่อง โดยตั้งเป้าหมายให้เป็นเรือนจำต้นแบบในปี 2561 เนื่องจากมาตรฐานการดูแลผู้ต้องขังด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเท่าเทียม นอกจากจะเป็นสิ่งที่สมควรกระทำแล้ว ยังจะช่วยเอื้ออำนวยต่อการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังพ้นโทษและช่วยลดปัญหาการกลับมามีความผิดซ้ำอีกทางหนึ่ง

TIJ จัดเสวนา “ผู้ต้องขังหญิง มายาคติ และโลกหลังกำแพง”

วันที่ 27 เมษายน 2560 TIJ จัดเวทีเสวนาตีแผ่ประเด็น “ผู้ต้องขังหญิง มายาคติ และโลกหลังกำแพง” เพื่อนำเสนอภาพรวมกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหญิงและผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทย สาเหตุการกระทำผิดของผู้หญิง ข้อกำหนดกรุงเทพ และความสำคัญของข้อกำหนดกรุงเทพ (The Bangkok Rules) ซึ่งเป็นข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่ไม่ใช่การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง รวมทั้งนำเสนอชีวิตภายในเรือนจำและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการแก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่โลกภายนอก

ทั้งนี้ การเสวนาครั้งนี้เป็นหัวข้อหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตรอบรมสำหรับผู้บริหารด้านหลักนิติธรรมและการพัฒนา (TIJ Executive Program on the Rule of Law and Development - RoLD) ซึ่งมีผู้เข้าร่วมงานเสวนาจากเครือข่ายผู้นำและผู้บริหารจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจำนวน 45 คน

TIJ จัดอบรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ที่สอดคล้องตามข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules Training) และจัดกิจกรรมสื่อมวลชนสัญจรศึกษา เรือนจำต้นแบบ

วันที่ 22 สิงหาคม 2560 TIJ จัดการฝึกอบรมว่าด้วยการบริหารจัดการผู้ต้องขังหญิง ตาม “ข้อกำหนดกรุงเทพ” ครั้งที่ 2 ให้แก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ระดับอาวุโสของประเทศไทยและสำหรับกลุ่มประเทศอาเซียน ระหว่างวันที่ 14-25 สิงหาคม 2560 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชน เตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำอีก และขยายแนวคิดโครงการเรือนจำต้นแบบไปยังประเทศในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ ยังมีการพาผู้เข้าอบรมไปศึกษาดูงานเรือนจำที่เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง อำเภอรัญมิราชบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้รับการจัดให้เป็นเรือนจำต้นแบบตาม “ข้อกำหนดกรุงเทพ” และทัณฑสถานหญิงธนบุรี ซึ่งเป็นเรือนจำที่นำข้อกำหนดกรุงเทพไปปรับใช้

TIJ จับมือสถาบัน IGLP

แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เปิด 2 หลักสูตรนิติธรรมแห่งแรกในเอเชีย มุ่งยกระดับนักวิชาการและเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ร่วมกับ Institute for Global Law and Policy (IGLP) แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard Law School) เปิดตัว 2 หลักสูตรด้านหลักนิติธรรม ประจำปี 2561 “TIJ Workshop for Emerging Leaders on the Rule of Law and Policy” และ “IGLP Workshop” ระหว่างวันที่ 7-12 มกราคม 2561 โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในประเทศไทย เอเชีย และนานาชาติ ผ่านเทคนิคการเรียนการสอนระดับโลกจากคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิชั้นนำจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และ TIJ

สำหรับหลักสูตรแรก ได้แก่ หลักสูตร TIJ Workshop for Emerging Leaders on the Rule of Law and Policy เป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อันเข้มข้น (Co-Program) ในรูปแบบหลักสูตรเข้มข้น ระยะสั้น (Intensive program) ที่ได้รับการออกแบบมาโดยเฉพาะ สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้บริหารรุ่นใหม่ที่มีปรารถนาจะสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคม โดยเล็งเห็นความสำคัญและความเกี่ยวข้องของกระบวนการยุติธรรมและการวางนโยบายในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน โดยหลักสูตรจะช่วยเปิดมุมมองการวิเคราะห์ข้อกฎหมายในบริบทต่างๆ อย่างรอบด้าน มุ่งเน้นเรื่องหลักนิติธรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ และเท่าทันความเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีการสร้างความเชื่อมโยงด้วยหลักกฎหมายกับกระบวนการกำหนดนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนหลักสูตรที่สอง คือ IGLP Workshop มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โดย IGLP เป็นแกนหลัก ร่วมด้วยการสนับสนุนจาก TIJ ในการดำเนินการจัดอบรมหลักสูตร เพื่อคัดเลือกนักวิชาการและนักวิจัย โดยเฉพาะคณาจารย์จากประเทศไทย ประเทศในอาเซียน และประเทศอื่นๆ ทั่วโลก มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการสอนและการเขียนงานวิจัยที่มุ่งความเป็นเลิศและสร้างเสริมองค์ความรู้เชิงวิชาการด้านหลักนิติธรรม รวมทั้งให้ความรู้ในด้านการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ หรือ Policy Advocacy ไปยังนิสิต นักศึกษา และผู้เกี่ยวข้องต่อไป นับเป็นการขยายผลองค์ความรู้ไปสู่กลุ่มคนรุ่นใหม่อีกชั้นหนึ่ง

หลักสูตรดังกล่าวข้างต้น นับเป็นหลักสูตรความร่วมมือด้านหลักนิติธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวในเอเชีย ที่ร่วมจัดทำโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โดยพัฒนาให้มีเนื้อหาครอบคลุมข้อกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในมิติต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำหลักนิติธรรมไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้จริง และเป็นหนึ่งในความพยายามในการช่วยยุติความไม่เท่าเทียมและไม่เป็นธรรมที่ปรากฏในสังคม อันเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16 “การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ (Peace, Justice and Strong Institutions)” จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อของสหประชาชาติ (17 Sustainable Development Goals: SDGs)

For more information,
please visit: tijforum.org

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
อาคารจีพีเอฟ อาคารบี ชั้น 15-16 ถนนวิทญ์ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. +66 (0) 2118 9400, โทรสาร. +66 (0) 2118 9425, 26
E-mail: info@tijthailand.org

 www.tijthailand.org www.facebook.com/tijthailand.org www.youtube.com/JustRightChannelTIJ